

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับทางพิเศษของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ได้มีหนังสือที่ กทพ ๑๐/๘๓๙ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ และจัดตั้งขึ้นโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ มีวัตถุประสงค์ในการสร้างหรือจัดให้มีด้วยวิธีการใดๆ ตลอดจนบำรุงและรักษาทางพิเศษ และจัดดำเนินการหรือควบคุมธุรกิจอันเกี่ยวกับการขนส่งโดยรถรางเดียวและรถใต้ดิน รวมทั้งดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับทางพิเศษ ดังนั้น เมื่อรัฐมนตรีมีนโยบายให้สร้างทางพิเศษ กทพ. ก็จะดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางพิเศษตามวัตถุประสงค์และตามนโยบายของรัฐดังกล่าว และได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จก็จะเปิดเพื่อการจราจรให้ประชาชนใช้ร่วมกัน ซึ่งการจัดให้มีทางพิเศษเป็นการดำเนินการโดยรัฐตามนโยบายอันเป็นบริการสาธารณะทางพิเศษจึงเป็นทางสาธารณะและเป็นทรัพย์สินของรัฐที่ใช้ในกิจการสาธารณะ และขณะนี้ก็มีทางพิเศษที่เปิดใช้เพื่อการจราจรแล้วจำนวน ๕ สาย คือ ทางพิเศษเฉลิมมหานคร ทางพิเศษศรีรัช ทางพิเศษฉลองรัช ทางพิเศษบูรพาวิถี และทางพิเศษอุดรรัถยา

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งบัญญัติให้แบ่งทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ และ (๒) ที่ดินซึ่งมิได้ใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ โดยมีได้บัญญัติความหมายของคำว่า “สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ” ไว้ และเมื่อตรวจสอบกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งให้ความหมายของคำว่า “โรงเรือน” หมายถึง ตึก บ้านเรือน โรงหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรืออาจเข้าใช้สอยได้ และหมายความรวมถึงแพด้วย และคำว่า “สิ่งปลูกสร้าง” หมายถึง อาคารบ้านเรือนที่ทำโดยวิธีฝังเสาลงในดิน เมื่อพิจารณาความหมายของคำตามพจนานุกรมข้างต้นแล้ว คำว่า “สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ” จึงน่าจะหมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่ไม่ใช่โรงเรือน และต้องมีลักษณะเข้าอยู่อาศัยได้ หรือใช้เป็นที่พักอาศัย หรือใช้ประกอบอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๗) ประกอบกับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ ว่า การจัดให้มีทางพิเศษเป็นการดำเนินการโดยรัฐตามนโยบายอันเป็นการบริการสาธารณะด้านคมนาคม ดังนั้น ทางพิเศษจึงไม่อยู่ในความหมายของคำ

ว่าโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ได้แจ้งให้ กทพ. ยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ซึ่ง กทพ. ก็ได้ชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินเรื่อยมา ต่อมา กทพ. ได้มีบันทึกที่ มท ๕๕๐/๐๒๔ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๓๘ ถึงกระทรวงมหาดไทย ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดพื้นที่ที่เป็นบริเวณต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของรัฐวิสาหกิจให้ได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๖ ทวิ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉพาะพื้นที่ที่เป็นบริเวณต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นของ กทพ. อันได้แก่พื้นที่ต่อเนื่องกับอาคารที่ทำการและอาคารด่านเก็บค่าผ่านทางพิเศษต่าง ๆ และพื้นที่ต่อเนื่องกับทางพิเศษ (โครงสร้างทางพิเศษ) ที่มีได้ให้เช่าหรือมิได้จัดหาผลประโยชน์ใด ๆ เช่นเดียวกับกรณีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับพื้นที่อ่างเก็บน้ำและเขื่อนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยมีหนังสือที่ มท ๐๓๑๓.๕/๖๓๔๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๓๘ แจ้ง กทพ. ว่า กระทรวงมหาดไทยไม่อาจดำเนินการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามที่ กทพ. ร้องขอมาได้ เนื่องจากพื้นที่ต่อเนื่องกับอาคารด่านเก็บค่าผ่านทางพิเศษและโครงสร้างทางพิเศษไม่ได้มีลักษณะเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกรณีพิเศษเช่นเดียวกับพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนต่าง ๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รวมทั้งภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นรายได้หลักของท้องถิ่น หากมีการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับกรณีดังกล่าวให้แก่ กทพ. ย่อมจะทำให้ท้องถิ่นโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครขาดรายได้ อีกทั้งจะเป็นการให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจอื่นเสนอขอยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับพื้นที่ต่อเนื่องบ้าง ทำให้การพิจารณาการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินของรัฐวิสาหกิจไม่เป็นที่ยุติ ซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อฐานะทางการคลังของท้องถิ่น และไม่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลอีกด้วย อย่างไรก็ตาม กทพ. เห็นว่า ข้อกล่าวอ้างของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเป็นข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับข้อเท็จจริงเชิงนโยบายด้านการบริหารเท่านั้น โดยมิได้พิจารณาในประเด็นข้อกฎหมายแต่อย่างใด

จากข้อกฎหมายข้างต้น กทพ. จึงเห็นว่า ทางพิเศษมิใช่ทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า กทพ. ได้ชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับทางพิเศษให้แก่กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลเรื่อยมา ด้วยเหตุผลดังกล่าว กทพ. จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ๑) กทพ. จะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับทางพิเศษหรือไม่ และ ๒) หากทางพิเศษมิใช่ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ แล้วจะสามารถเรียกค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินที่ กทพ. ได้ชำระให้แก่กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลไปแล้วคืนได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) โดยมีผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวงและการทางพิเศษแห่งประเทศไทย) กระทรวงมหาดไทย(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อพิจารณามาตรา ๖^๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินพุทธศักราช ๒๔๗๕ ประกอบกับมาตรา ๘^๒ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินพุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว เห็นว่า ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้เคยวินิจฉัยความหมายของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่จะต้องชำระภาษีไว้ว่า “... โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่จะต้องชำระภาษีนี้นั้นต้องมีลักษณะเข้าอยู่อาศัยได้ เช่น บ้านอยู่อาศัย หรือต้องใช้เป็นที่ไว้สินค้าได้ เช่น อาคารเก็บสินค้าหรือถ้ำน้ำมันที่ก่อสร้างติดกับที่ดิน หรือต้องใช้ประกอบอุตสาหกรรมได้ เช่น โรงไฟฟ้า โรงงานต่าง ๆ หรือเข้าใช้ได้ เช่น ที่จอดรถหรืออาคารจอดรถ และได้ก่อให้เกิดประโยชน์รายได้แก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นด้วย ...”^๓

กรณีตามข้อหาหรือ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างหรือจัดให้มีทางพิเศษ บำรุงและรักษาทางพิเศษและดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางพิเศษด้วย^๔ โดยได้นิยามคำว่า “ทางพิเศษ” ไว้ว่า ทางหรือถนนซึ่งจัดสร้างขึ้น

^๑ มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้ใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๘ ให้ผู้รับประเมินชำระภาษีปีละครั้งตามคำรายปีของทรัพย์สิน คือ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นกับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นนั้น ในอัตราร้อยละสิบสองครึ่งของคำรายปี

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ บันทึก เรื่อง ภาษีโรงเรือนและที่ดินของเสาสูงไฟฟ้าแรงสูง ซึ่งส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๔๓๒ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๔ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๘๖๗/๒๕๓๔) และบันทึก เรื่องการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินของทางหลวงสัมปทาน ซึ่งส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๕๔๔ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๓๙๖/๒๕๔๐)

^๔ ข้อ ๒ ให้จัดตั้งหน่วยงานการทางพิเศษขึ้น เรียกว่า “การทางพิเศษแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า กทพ. และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) สร้างหรือจัดให้มีด้วยวิธีการใด ๆ ตลอดจนบำรุงและรักษาทางพิเศษ

ใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจราจรเป็นพิเศษ และหมายความรวมถึงทางซึ่งใช้สำหรับรถรางเดี่ยวหรือรถไถเดิน สะพาน อุโมงค์ เรือสำหรับขนส่งรถข้ามฟาก ท่าเรือสำหรับขึ้นลงรถ ทางเท้า ที่จอดรถ เขตทาง ไหล่ทาง เชื้อนก้นน้ำ ท่อทางระบายน้ำ กำแพงกันดิน รั้วเขต หลักระยะ สัญญาณจราจร เครื่องหมายจราจร และอาคารหรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์เกี่ยวกับงานทางพิเศษ^๕ จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า ทางพิเศษ เป็นสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ที่ กทพ. ได้สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วแก่การจราจรและการขนส่ง ทางพิเศษจึงเป็นโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ โดยข้อเท็จจริงเพราะสามารถเข้าใช้ได้ นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดรายได้แก่ กทพ. ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วยเพราะ กทพ. มีอำนาจเรียกเก็บค่าผ่านทางพิเศษได้ ตามข้อ ๖ (๔)^๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๐ฯ^๗ ดังนั้น เมื่อทางพิเศษเป็นโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียนและที่ดิน^๘ กทพ. ซึ่งเป็นเจ้าของทางพิเศษจึงมีหน้าที่ชำระภาษีโรงเรียนและที่ดิน

ส่วน กทพ. จะได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรียนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียนและที่ดิน^๙ หรือไม่ นั้น เห็นว่า กทพ. เป็นรัฐวิสาหกิจจึงถือไม่ได้ว่า ทรัพย์สินของ กทพ. เป็นทรัพย์สินของรัฐบาลตามมาตรา ๙ (๒)^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียนและที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๔ เพราะความในมาตรา ๙ (๒) ดังกล่าวได้บัญญัติถึงทรัพย์สินของรัฐบาลและทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยแยกต่างหากจากกัน ซึ่งถ้าหากถือว่าทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยอันเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในความหมายของทรัพย์สินของรัฐบาลอยู่แล้ว คงจะไม่ต้อง

(๒) จัดดำเนินการหรือควบคุมธุรกิจอันเกี่ยวกับการขนส่งโดยรถรางเดี่ยว และรถไถเดิน

(๓) ดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางพิเศษ

^๕ ข้อ ๑ ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“ทางพิเศษ” หมายความว่า ทางหรือถนนซึ่งจัดสร้างขึ้นใหม่ ไม่ว่าในระดับพื้นดิน ใต้พื้นดิน เหนือพื้นพื้นดินหรือพื้นน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจราจรเป็นพิเศษ และหมายความรวมถึงทางซึ่งใช้สำหรับรถรางเดี่ยวหรือรถไถเดิน สะพาน อุโมงค์ เรือสำหรับขนส่งรถข้ามฟาก ท่าเรือสำหรับขึ้นลงรถ ทางเท้า ที่จอดรถ เขตทางไหล่ทาง เชื้อนก้นน้ำ ท่อทางระบายน้ำ กำแพงกันดิน รั้วเขต หลักระยะ สัญญาณจราจร เครื่องหมายจราจร และอาคารหรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์เกี่ยวกับงานพิเศษ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ ข้อ ๖ เพื่อบรรลุตฤประสงค์ตามข้อ ๒ ให้ กทพ. มีอำนาจ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) เรียกเก็บค่าผ่านทางพิเศษ และค่าบริการในการใช้รถที่เคลื่อนโดยรางเดี่ยวหรือรถไถเดิน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๐} มาตรา ๙ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ท่านให้ยกเว้นจากบทบัญญัติแห่งภาคนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะและทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ใช้ในกิจการรถไฟโดยตรง

ฯลฯ

ฯลฯ

บัญญัติแยกเป็นสองกรณีดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๙ (๒) มิได้ประสงค์จะให้ทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจอยู่ในความหมายของทรัพย์สินของรัฐบาล นอกจากนี้ การที่ กทพ. มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหรือจัดให้มีทางพิเศษ บำรุงและรักษาทางพิเศษและดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางพิเศษด้วย^๔ โดยมีการเรียกเก็บค่าผ่านทางพิเศษ จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการสาธารณะ เพราะคำว่า “ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการสาธารณะ” ตามมาตรา ๙ (๒) ดังกล่าวมีความหมายว่า รัฐบาลเองเป็นผู้เอาทรัพย์สินออกให้สาธารณชนใช้เป็นการทั่วไปโดยมิได้เป็นการประกอบธุรกิจการค้าหากำไร ซึ่งในปัญหาทำนองเดียวกันนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้เคยให้ความเห็นไว้แล้ว^๕ ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว “ทางพิเศษ” จึงไม่ได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒)

ประเด็นที่สอง สำหรับข้อหาหรือของ กทพ. ที่ว่า กทพ. สามารถเรียกเก็บค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินที่ กทพ. ชำระให้แก่กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลอื่นได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า กทพ. จะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับทางพิเศษแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องพิจารณาประเด็นนี้อีก

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๗

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๕ บันทึก เรื่อง การเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินของทางหลวงสัมปทาน ซึ่งส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๕๔๔ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๓๙๖/๒๕๔๐)